

OBSAH

1. Úvod	6
2. Oficiální slovník České hiporehabilitační společnosti (ČHS) termínů používaných v hiporehabilitaci	8
3. Definice pojmu Léčebné ježdění	10
3.1. Animoterapie	10
3.1.1. Metody animoterapie	10
3.1.2. Vytváření standardů v animoterapii	11
3.1.3. Vytváření standardů v hiporehabilitaci	11
4. Historický vývoj a současná organizace oboru léčebného ježdění na koni	13
4.1. Historické počátky jízdy na koni a jejího vztahu ke zdraví a nemoci člověka	13
4.2. Historický vývoj léčebného ježdění na koni ve 20. století	13
4.3. Vznik odborných organizací zabývajících se léčebným ježděním na koni	14
4.4. Národní organizace pro léčebné ježdění na koni	15
4.4.1. Česká hiporehabilitační společnost	15
4.5. Kontakty na současné odborné organizace zabývajících se léčebným ježděním na koni	16
5. Výběr a příprava koní pro terapeutické účely	17
5.1. Výběr koně podle věku	17
5.2. Výběr koně podle pohlaví	18
5.3. Výběr koně podle plemenné příslušnosti	18
5.3.1. Charakteristika plemen a užitkových typů koní nejčastěji využívaných v hiporehabilitaci v ČR	19
5.3.1.1. Definice plemene	19
5.3.1.2. Vznik a vývoj plemen a užitkových typů koní	19
5.3.1.3. Způsoby třídění plemen a užitkových typů koní	19
5.3.1.4. Charakteristika nejvýznamnějších plemen a užitkových typů koní se zaměřením na plemena využívaná v hiporehabilitaci	21
5.4. Příprava koní pro terapeutické účely	36
5.4.1. Vztah člověka a koně	36
5.4.2. Horsemanship – přirozené jezdectví	37
5.4.3. Výcvikový program Pata Parelliho	38
5.4.4. Požadavky na přípravu, výcvik a využití koně pro účely hiporehabilitace	39
5.4.5. Příprava mladého koně pro účely hiporehabilitace	41
5.4.6. Příprava staršího koně pro účely hiporehabilitace	41
5.4.7. Požadavky na specifické dovednosti koní a jejich testování před zařazením do terapie	42
6. Vlastnosti koní pro terapeutické účely	43
6.1. Výkonnost koně	43
6.1.1. Kritéria při výběru koně pro terapeutické využití	43
6.2. Tělesná stavba a mechanika pohybu koně	43
6.2.1. Tělesné linie koně	52
6.2.2. Biomechanika koně	52
6.2.2.1. Posturální subsystémy koně	53

6.2.3. Mechanika pohybu (lokomoce) koně	55
6.2.3.1. Hodnocení mechaniky pohybu koně	56
6.2.3.2. Další formy chodů koně	58
6.2.3.3. Zvláštnosti, nepravidelnosti, odchylky a nedostatky chodů koně	58
6.2.3.4. Krok koně v hiporehabilitaci	59
6.3. Konstituce koně	62
6.4. Temperament koně	63
6.5. Charakter koně	64
7. Složky hiporehabilitace	65
7.1. Hipoterapie (HT)	65
7.2. Aktivity s využitím koní (AVK)	66
7.3. Terapie s využitím koní pomocí psychologických prostředků (TVKPP)	66
7.3.1. Mezinárodní ekvivalenty pojmenování činností s koňmi v rámci aktivit a terapií (příklady)	67
7.4. Parajezdectví	67
7.4.1. Paradrezúra	68
7.4.2. Paravoltiž	68
7.4.3. Parawestern	68
7.4.4. Paravozatajství	68
7.4.5. Special Olympics Games	69
7.4.6. Mezinárodní ekvivalenty pojmenování jezdeckých sportovních odvětví (příklady)	69
7.5. Stručný slovník mezinárodních ekvivalentů v oblasti hiporehabilitace	69
7.6. Obecné zásady bezpečnosti práce při provozování hiporehabilitace a realizační tým	69
7.6.1. Realizační tým a bezpečnost práce při terapiích	70
7.7. Základní modely organizací zabývajících se léčebným ježděním	71
7.7.1. Léčebny	71
7.7.2. Ústavy sociální péče (ÚSP)	72
7.7.3. Nestátní neziskové organizace	72
7.7.4. Fyzické osoby	72
7.8. Srovnání jednotlivých složek hiporehabilitace	73
8. HIPOTERAPIE (HT)	74
8.1. Výběr koně pro hipoterapii	74
8.2. Polohy klienta při hipoterapii	74
8.2.1. Pohybový systém člověk/kuň v hipoterapii	74
8.2.1.1. Pohybový dialog	74
8.2.1.2. Sed versus poloha v hipoterapii	75
8.2.1.3. Základní terapeutická poloha – sed	76
8.2.2. Nasedání a sesedání klienta	78
8.2.3. Charakteristika jednotlivých poloh klienta na koni	78
8.2.4. Korekce polohy	81
8.3. Délka terapeutické jednotky	81
8.4. Působení hipoterapie	82
8.5. Etapy hipoterapie	83
8.6. Indikace a kontraindikace hipoterapie	83
8.7. Základní charakteristika nejčastějších postižení, nemocí a specifických potřeb klientů v hipoterapii	84
8.7.1. Ortopedie	84
8.7.1.1. Vadné držení těla	84

8.7.1.2. Skolioza, hyperkyfoza páteře	84
8.7.1.3. Sledování a léčení skolióz a hyperkyfoz u dospělých	87
8.7.1.4. Indikace ortopedických vad k HT	87
8.7.1.5. Hipoterapie u skolióz, hyperkyfoz páteře	87
8.7.1.6. Výběr koně pro ortopedického klienta	87
8.7.2. Neurologie	88
8.7.2.1. Dětská mozková obrna (DMO, ICP)	88
8.7.2.2. Roztroušená skleróza mozkomíšni (sklerosis multiplex, RS, SM)	89
8.7.2.3. Epilepsie	90
8.7.2.4. Míšni léze	91
8.7.2.5. Vrozený rozštěp páteře – spina bifida (SB)	93
8.7.2.6. Cévní mozková příhoda (CMP, ictus)	93
9. Aktivity s využitím koní a terapie s využitím koní pomocí psychologických prostředků	94
9.1. Techniky AVK a TVKPP	95
9.1.1. Práce ve stáji	95
9.1.2. Práce s koněm ze země	96
9.1.3. Práce ze sedla	96
9.1.4. Aktivní ježdění a voltíž	96
9.2. Oblasti působení AVK a TVKPP	97
9.3. Výhody koně proti jiným zvířatům	97
9.4. Výběr koně	98
9.5. Základní charakteristika nejčastějších postižení, nemocí a specifických potřeb klientů v oblasti aktivit s využitím koní a terapie s využitím koní pomocí psychologických prostředků	98
9.5.1. Specifické poruchy učení	98
9.5.2. Hyperaktivita spojená s poruchou pozornosti (ADHD)	99
9.5.3. Děti s poruchami chování	100
9.5.4. Děti s vadami řeči	101
9.5.5. Mentální retardace	101
9.5.5.1. Dělení podle hloubky mentální retardace	102
9.5.5.2. Specifika výběru koně a požadavků na koně pro mentálně retardované klienty	105
9.5.5.3. Klienti s Downovým syndromem (DS)	105
9.5.6. Klienti se smyslovými vadami	106
9.5.6.1. Osoby se zrakovým postižením	106
9.5.6.2. Osoby se sluchovým postižením	108
9.5.7. Klienti s diagnózou autismus	110
9.5.8. Hiporehabilitace u duševně nemocných	111
9.5.8.1. Organické duševní poruchy	112
9.5.8.2. Psychózy	113
9.5.8.3. Poruchy nálady (afektivní poruchy)	113
9.5.8.4. Neurotické poruchy, poruchy vyvolané stresem, somatoformní poruchy	113
9.5.8.5. Poruchy osobnosti a chování u dospělých	114
9.5.8.6. Mentální retardace (duševní opožďení)	115
9.5.8.7. Duševní poruchy a poruchy chování způsobené užíváním psychoaktivních látek	115
9.5.8.8. Behaviorální syndromy spojené s fyziologickými poruchami a somatickými faktory	116

9.5.8.9. Předpoklady úspěchu při práci s psychicky nemocným	116
9.6. Působení AVK a TVKPP	117
9.7. Terapeutický plán AVK a TVKPP	118
10. Jak přistupovat k lidem se specifickými potřebami	120
10.1. Zásady komunikace s osobami se zrakovým postižením	120
10.2. Zásady komunikace s klienty se sluchovým postižením	121
10.3. Zásady komunikace s klienty s pohybovým postižením	121
11. Welfare koní	123
11.1. Ochrana zvířat proti týrání	123
11.2. Nejčastější důvody vedoucí k vyřazení koně z terapie	123
11.3. Základní péče o zdraví koně	125
11.3.1. Vacinace koní	134
12. Nejčastěji používaná výstroj pro koně a jezdce v hiporehabilitaci	137
12.1. Uzdění a pomocné otěže	137
12.2. Výstroj koně	137
12.3. Výstroj jezdce	138
13. Legislativa týkající se provozu hiporehabilitace	139
13.1. Oblast zdravotnictví	139
13.2. Oblast sociálních služeb	139
13.3. Oblast školství	139
13.4. Oblast zemědělství	139
13.5. Odpovědnost za škodu způsobenou chovaným zvířetem	139
13.5.1. Týrání zvířat	140
13.5.2. Soukromoprávní odpovědnost za škodu způsobenou chovaným zvířetem	140
13.5.3. Subjekt odpovědnosti	140
13.5.4. Protiprávní jednání	140
13.5.5. Škoda	140
13.5.6. Zavinění	141
13.5.7. Volný pohyb zvířete na veřejném prostranství	141
13.5.8. Sřet zvířete a silničního provozu	141
13.5.9. Trestněprávní souvislosti	141
14. Literatura	143
15. Přílohy	145